

Az alábbi dokumentumot, jelentést dr. Bökönyi István vezérőrnagy, országos parancsnok állította össze az Igazságügyi Minisztérium miniszteri értekezletére. A minisztériumban dr. Dávid Ibolya miniszter asszony vezetésével megtárgyalták, és teljes egészében elfogadták az új országos parancsnok által eddig megtett és a jövőben tervezett intézkedéseket, amelyeket az alábbiak tartalmaznak.

Jelentés

az 1999. május 15. óta eltelt időszakban végzett büntetés-végrehajtási országos parancsnoki tevékenységről

Jelentem, hogy 1999. május 15-i hatállyal kerültem kinevezésre a büntetés-végrehajtás országos parancsnoki beosztásba. A kinevezésem előtti időszakban egy héten keresztül az Igazságügyi Minisztérium egyes vezetői (dr. Hende Csaba politikai államtitkár, dr. Somogyvári István közigazgatási államtitkár, dr. Tóth Mihály helyettes államtitkár, dr. Plankó Erika titkárságvezető, dr. Csordás Sándor, Németh Gyula, dr. Pintér Ferencné főosztályvezető, Tóth Sándor főosztályvezető-helyettes) intenzív felkészítésben részesítettek. Tanulmányoztam a büntetés-végrehajtási tevékenységet szabályozó legfontosabb jogszabályokat, belső rendelkezéseket, a büntetés-végrehajtás szervezeti felépítését. Tanulmányoztam továbbá a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság, a büntetés-végrehajtási intézetek, intézmények, gazdasági társaságok vezetőinek személyi anyaggyűjtőit. Az említett IM-vezetők elláttak olyan információkkal is, amelyek jelentős segítséget nyújtottak országos parancsnoki tevékenységem fő irányainak, súlyponti kérdéseinek kialakításához.

A kinevezésem óta eltelt időszakban országos parancsnoki tevékenységemet a következő fő irányokban végeztem: az országos parancsnokságot, az intézeteket, intézményeket, gazdasági társaságokat megismerő tevékenység; az országos parancsnokság feladat- és szervezetcorszerűsítése, alkalmas vezetők és beosztottak kinevezése; új vezetési rendszer és munkastílus kialakítása az országos parancsnokságon; az 1999. évi költségvetési és gazdálkodási gondok kezelése; részvétel a 2000. évi büntetés-végrehajtási költségvetés kialakításában; a büntetés-végrehajtási intézetek, intézmények decentralizált létszám- és bér-gazdálkodása 2000. január 1-jével történő bevezetésének előkészítése; a büntetés-végrehajtási gazdasági társaságok tevékenysége fő céljainak módosítása; az aktuális feladatok folyamatos végrehajtása.

Az említett irányokban végzett munkáim tartalma, formái, eredményei, továbbá a munkavégzés során szerzett tapasztalataim a következőkben összegezhetők.

I.

A Bv. Országos Parancsnokságot, az intézeteket, intézményeket, gazdasági társaságokat megismerő tevékenység

Az 1999. május 17-től augusztus 16-ig terjedő időszakban az elsődleges helyi és személyi információk megszerzése céljából beszámoltattam az országos parancsnokság akkori főigazgatóit, igazgatóit, főosztályvezetőit, és meglátogattam valamennyi szervezeti egységet, megtekintettem az országos parancsnokság objektumait, helyiségeit.

Meglátogattam továbbá 31 intézetet (azok külön objektumait is), a 7 intézményt és a 12 gazdasági társaságot. Ezen alkalmakat felhasználtam arra is, hogy felkeressem a megyei bíróságok elnökeit, a megyei főügyészeket, a megyei rendőrfőkapitányokat. Így lehetőségem volt tapasztalatokat szerezni a bv. szervezet és a bírói, ügyészi, rendőri szervek együttműködéséről is.

Az intézetek, intézmények, gazdasági társaságok meglátogatása során azonos módszerrel, az osztályvezetői szintű vezetők jelenlétében és bemutatkozásuk után meghallgattam a parancsnokok, vezetők, ügyvezető igazgatók jelentéseit, amelyeket később írásban is megkértem. A jelentésekben bemutatták a szervezetek feladatait, struktúráját, működését, gondjait, problémáikat, továbbá javaslatokat terjesztettek elő. A jelentések után helyszínbemjárásokat hajtottam végre. Megtekintettem a hivatali helyiségeket, a biztonsági részlegeket, a körleteket, munkahelyeket. Különösen azokra a helyszínekre fordítottam nagy figyelmet, ahol folyamatban levő beruházások, építkezések voltak, illetve ahová ilyeneket terveztek. A látogatások során külön figyelmet fordítottam arra, hogy elbeszélgessek a végrehajtó állománnyal (biztonsági körletfelügyelők, főfelügyelők, nevelők, ápolók, közalkalmazottak stb.) és érdeklődjek az őket foglalkoztató kérdések, gondjaik, problémáik iránt. Minden intézetben megjelentem több zárkában is, ahol beszélgettem a fogvatartottakkal.

Amellett, hogy ismereteim bővültek a bv. szervezet működéséről, levontam olyan tapasztalatokat is, amelyek jelentősen befolyásolták vezetői irányultságomat. Ezek közül a legfontosabbnak ítélt meg a következőket.

A Bv. Országos Parancsnokság működésében jelentős zavarok tapasztalhatók. A szervezet túlzottan tagolt (36 szervezeti egység működött) és túlzottan magas volt (61) a vezetők száma. A szervezeten belül aránytalanság volt, az ágazati (bv. szakmai) szervek rovására túlzottan nagy a funkcionális (gazdasági, informatikai, személyügyi, nemzetközi) szervek száma és létszáma.

Az egyes szervezeti egységek között a hatásköri és felelősségi viszonyok egymást átfedték, nem határolódtak el. Több olyan személy töltött be vezetői beosztást, aki képzettsége, gyakorlati tapasztalata, személyisége miatt nem volt alkalmas beosztásának betöltésére.

A büntetés-végrehajtási szervezet 1999. évi, túlfelfinanszírozottnak nem minősíthető költségvetésének előirányzatai hibás tervezéssel kerültek kialakításra. Ez jelentős gon-

dokat okoz a személyi juttatások, a működési finanszírozás területén. Az 1999. évi működés az előirányzatokon belüli átcsoportosítások nélkül nem finanszírozható. Ugyanakkor a pazarló gazdálkodás jeleit tapasztaltam az informatikai, a nemzetközi kapcsolatok, a külső tanácsadó cégek munkáltatása vonatkozásában.

A bv. intézetekben jelentős a fogvatartotti zsúfoltság, a 10 217 norma szerinti férőhelyen több mint 15 000 fogvatartottat helyeztek el. A bv. végrehajtói állományi létszáma az intézetekben kevésnek ítélnélhető. Egyes bv. intézeteknél (Nagyfa, Baracska, Állampuszta) jelentős építészeti, technikai hiányok tapasztalhatók.

A közalkalmazotti, a tiszthelyettesi és zászlósi állományban dolgozók illetménye viszonylag alacsony, különösen a nem rendszeres személyi juttatásaikban elmaradnak más fegyveres erőktől, rendvédelmi szervektől. Nem megoldott a pályakezdő fiatalok lakáshoz juttatásának kérdése sem. A bv. tiszthelyettesi állomány jelentős része (mintegy 1000 fő) csak általános és szakmunkásképző iskolát végzett, nem rendelkezik az előírt középiskolai végzettséggel.

A büntetés-végrehajtási szervezet külső kapcsolatrendszere szegényes. Elzárkózás tapasztalható a társ rendvédelmi szervektől, az együttműködési mechanizmusok nem kielégítően működnek. A nemzetközi kapcsolatok néhány országos parancsnoki vezetőre épülnek, és formálisak.

Mindezen tapasztalatokat országos parancsnoki tevékenységem során hasznosítottam, és folyamatosan hasznosítom a jövőben is.

II.

Az országos parancsnokság feladat és szervezetkorszerűsítése, alkalmas személyek kinevezése

Az I. fejezetben említett, a Bv. Országos Parancsnokságára vonatkozó tapasztalatok megismerése, elemzése és értékelése után, a kinevezésemet követő mintegy két hónap múlva kidolgoztuk, és felterjesztettem az országos parancsnokság új szervezési vázlatát, Szervezeti és Működési Szabályzatát, továbbá állomány szervezési táblázatát.

A feladat és szervezetkorszerűsítés céljaiként a következőket jelöltem meg: a korszerűsítés során kialakított szervezet feleljen meg a megváltozott külső és belső követelményeknek, és az így működtetett rendszer alkalmas legyen az országos parancsnokság feladatainak optimális ellátására; az előző két alkalommal (1991-ben és 1996-ban) végrehajtott szervezeti átalakítás azon eredményei megmaradjanak, amelyek elősegítik, illetve biztosítják a szervezet racionális működését; a szakmai szervezeti egységek száma növekedjen, míg a funkcionális szervezeti egységeké csökkenjen; a nem feltétlenül elkülönítendő munkaterületek ellátására különálló szervezeti egységek ne jöjjenek létre; csökkenjen az országos parancsnok közvetlen irányítása alá tartozó szakterületek száma, ugyanakkor kerüljenek az országos parancsnok közvetlen irányítása alá olyan szervezeti egységek, amelyek kiemelten fontosak a bv. szervezet működése szempontjából (például hivatal, személyügy, sajtó és kommunikáció, ellenőrzés, gazdasági társaságok koordinációja); az országos parancsnokság létszámában és a különböző szintű vezetők számában erőteljesebb csökkenés következzen be. A tervezett létszámcsökkenés során megtakarítandó létszám a bv. intézetekhez kerüljön átcsoportosí-

tásra, főként a biztonsági és nevelői állomány növelésére, valamint a büntetés-végrehajtási lelkészi szolgálat létrehozására; az országos parancsnokság főosztályokra, önálló osztályokra, valamint hivatalra tagozódjon; világosan határolódjanak el a feladat-, hatás- és jogkörök, váljanak egyértelműbbé a felelősségi pontok. Teremtődjön meg a tervezés, elemzés, értékelés és az információáramlás összhangja; a szervezet korszerűsítése során váljon lehetővé a szervezet „civilisítési” folyamatának megkezdése, a hivatásos állományú státusok köztisztviselőkkel történő betöltésével.

A felterjesztett dokumentumok jóváhagyása után létrehoztam két (egy vezetői és egy beosztotti) bizottságot, amelyek a kinevezett vezetőkkel és beosztottakkal lefolytatták a személyügyi előkészítő beszélgetéseket. A vezetői bizottságot személyesen vezettem. A bizottság tagjai dr. Csordás Sándor főosztályvezető, Csóti András bv. dandártábornok, dr. Lipták László bv. ezredes és dr. Gulyás Lajos bv. alezredes urak voltak. A bizottság által lefolytatott valamennyi beszélgetésről jegyzőkönyv készült, amelyet a bizottság elnöke és tagjai, továbbá a beszélgetésen részt vevő vezetők is aláírtak. A beosztotti bizottság elnöke dr. Lipták László bv. ezredes, tagjai dr. Gulyás Lajos bv. alezredes, továbbá azon vezetőjelöltek voltak, akiket a vezetői bizottság az új szervezési állománytáblázatban megfelelő beosztásokba jelölt.

Mindezen munkák elvégzésének eredményei a következőkben összegezhetők: az országos parancsnokság 198 fős létszáma (126 tiszt, 7 tiszthelyettes, 65 közalkalmazott) 156 főre (3 tábornok, 108 főtiszt és tiszt, 6 tiszthelyettes, zászlós, 39 közalkalmazott) csökkent. Ezenkívül további 17 olyan személynek szüntettem meg a munkaviszonyát, akik státusokon felül, részfoglalkozásuként vagy nyugdíjasként voltak foglalkoztatva; a 156 státusból 100 státus olyan, amely köztisztviselővel is betölthető. Ezzel létrejött a „civilisítés” lehetősége; jelentősen (61-ről 30-ra) csökkent a vezetők száma. Levonva a gazdálkodási, személyügyi, informatikai, nemzetközi területeken korábban elkövetett hibák személyi konzekvenciáit, ezen szakterületekre új vezetők kerültek kinevezésre. Az új vezetők kiválasztásának szempontjaiként az előírt képzettség, a szükséges bévés tapasztalat, a vezetői felkészültség, a bv. állomány részéről történő elismertség érvényesültek; nőtt a bv. szakmai szervek száma 3 főosztályra, ezeken belül összesen 6 osztályra, továbbá egy önálló osztályra. Csökkent a gazdasági szervezet nagysága (2 főosztályra, ezeken belül összesen 5 osztályra). Ugyanakkor összességében 36-ról 26-ra csökkent a belső szervezeti egységek száma; a stratégiaileg fontos szakterületeket (bv. biztonság, fogvatartási ügyek, bv. egészségügy, védelem, hivatal, személyügy, sajtó és kommunikáció, ellenőrzés, fegyelmi, gazdasági társaságok koordinációja, költségvetési gazdálkodás) vezetőik útján közvetlenül magamhoz vontam; 28 fő (közöttük 11 vezető) kérte felmentését és nyugállományba helyezését. Kilenc fő nyugállományba vonult, és köztisztviselőként (a szükséges jogszabályi háttér megteremtéséig közalkalmazottként) folytatja munkáját; állományviszony rendezéséig 6 főt helyeztem rendelkezési állományba. Közülük 3 fő tartósan beteg, 3 főt a betöltetlen státusokon foglalkoztatunk; 13 fő került áthelyezésre intézetekbe, intézményekbe; a bv. intézetekből 6 főt helyeztem át az országos parancsnokság állományába, közülük 2 főt vezető beosztásba. Az országos parancsnok gazdasági helyettese, a hivatalvezető, a Sajtó és Kommunikációs Önálló Osztály vezetői beosztásokba külső személyeket javasoltam, illetve neveztem ki. Az állománymozgást összegezve 42 státus (15 tiszt, 1 tiszt-

helyettes, 26 közalkalmazott) szabadult fel. A felszabaduló státusokat az intézetekbe, intézményekbe csoportosítottunk át. Az átcsoportosítással megteremtettük többek között a büntetés-végrehajtási lelkészi szolgálat személyi feltételeit is. Elgondolásom szerint 13 végrehajtó intézetben és a Fővárosi Bv. Intézetben lenne egy-egy köztisztviselői besorolású, a parancsnokok mellé rendelt lelkész. Az előzetesházakban kisegítő lelkészek működnének.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság új szervezete 1999. augusztus elsejei hatállyal kezdte meg működését.

Az átszervezés mintegy 35 millió forint költségkihatással járt. Ebből már ez évben 10 millió forint megtérül a felszabaduló Akadémia utcai elhelyezés bérlésének megszüntetéséből. A jövő évben a teljes összeget túlhaladó bérmegetakarítás is jelentkezik.

III.

Új vezetési rendszer és munkastílus kialakítása az országos parancsnokságon

Az 1999. május 16-i országos parancsnoksági értekezleten – ahol az igazságügy-miniszter asszony és az IM más vezetői is jelen voltak – ismertettem azon alapelveket, amelyeket parancsnoki tevékenységemben irányadónak tartok. Ezek a következők: pártsemlegesség, belső (IM, Bv.) rendelkezések következetes betartása és betartatása; lojalitás a kormányhoz, ennek keretében az IM irányítói, felügyeleti jogkörének történő alárendeltség; korrupciómentesség; következetes fellépés a bűncselekményt, szabálysértést, fegyelemsértést elkövetőkkel szemben, úgy a fogvatartottak, mint a bv. személyzet tekintetében; a vezetői felelősség előtérbe helyezése; a pénzügyi-anyagi-technikai feltételek, a személyi feltételek figyelembevétele, a feltételek változásainak megfelelő, rugalmas igazodás; szabályozottság, tervszerűség, szervezettség a munkavégzésben; a bv. személyi állomány szolgálati és életfeltételeinek javítása minden jogszerező eszközzel, parancsnoki gondoskodással.

Az alapelvek megvalósítását több szintéren, formában és módszerrel végeztem az elmúlt időszakban. Az országos parancsnoki vezetési, irányítási tevékenységemet öt fő szintéren (országos parancsnokság, intézetek, intézmények, gazdasági társaságok, külső kapcsolatok) valósítom meg. A vezetési, irányítási formákként tevékenységemben az értekezleteket, a beosztott vezetők vezetését (iratforgalom, szóbeli utasítás, beszámoltatás), az egyedi megbízottakat (például fegyelmi, tűzvédelmi, munkavédelmi, titokvédelmi), az állandó bizottságokat (például szociális, tudományos, oktatási, közbeszerzési), az egyedi bizottságokat (például a Venyige utcai beruházást felügyelő bizottság), az országos parancsnoki írásos rendelkezéseket (például parancs, határozat, intézkedés), valamint az ellenőrzést alkalmazom.

A vezetési szintereket hat értekezleti típus fogja át. Az országos parancsnokságon napi koordinációs értekezletet tartok az általam vezetett vezetők részére, a munkaidő kezdetén, 15-20 perc időtartamban. Az értekezlet kezdetén az ügyeleti osztály vezetője jelentést tesz az eseményekről, rendkívüli eseményekről. Munkanapokon írásos reggeli jelentés készül a bv. szervezetben történt fontosabb eseményekről. A jelentést jóváhagyom, és felterjesztem az IM vezetőinek, továbbá megküldetem a műholdas továbbítás informatikai rendszerében a bv. szervek vezetőinek is. Hetente és havonta tar-

tunk az országos parancsnokságon vezetői értekezleteket, amelyeken már különféle témák megtárgyalására is sor kerül. Negyedévente rendezzük meg a büntetés-végrehajtási parancsnokok, vezetők országos értekeztét. Külön típusként hoztuk létre a gazdasági társaságok ügyvezető igazgatóinak rendszeres értekeztét, amely félévente legalább egy alkalommal kerül megrendezésre. Kialakítottuk az úgynevezett egyéb értekezleti típust is (például éves értékelő értekeztet, egyedi fontos témát megtárgyaló külön értekeztet stb.).

A vezetéssel, irányítással, munkatífussal összefüggő követelményeket 1999. augusztus 13-án Pilisszentkereszten külön értekezleten ismerttettem. Ezen az értekezleten külön figyelmet fordítottam az iratkezelés, a megjelenési fegyelem, a beosztott vezetők vezetői tevékenységének legfontosabb kérdéseire. Az országos parancsnokság valamennyi belső szervezeti egysége számára megfogalmaztam a közép- és rövid távú feladatokat is.

Vezetői, irányítói munkámban nagy súlyt helyezek az ellenőrzésre. Elhatározásom, hogy a következőkben minden héten legalább egy alkalommal személyesen is ellenőrzök egy-egy bv. intézetet, intézményt, továbbá az országos parancsnokságon egy-egy értekeztet, vagy ügy állását. Gondoskodtam arról is, hogy az általam vezetett, irányított országos parancsnoksági vezetők is ellenőrizzenek. Kinevezésem óta 102 alkalommal történt ilyen ellenőrzés az intézetekben, intézményekben, a gazdasági társaságoknál. Kialakítottam az ellenőrzések dokumentálásának rendszerét (jelentések, ellenőrzési naplók) is.

A kinevezésem óta eltelt időszakban 19 intézkedést adtam ki, a fogvatartottak nyilvántartása és egyes ügyeinek intézése, a fogvatartotti foglalkoztatás egészségügyi kérdései, a fogvatartottak számítógépes informatikai nyilvántartása, a bv. személyi állomány polgári védelmi felkészítése, az üdülési hozzájárulás kifizetése, a bv. intézetek bevételeinek felhasználása, az ideiglenes ruházati ellátás, az üdülési díjak, egyes korábbi országos parancsnoki intézkedések visszavonása tárgyában. Nyolc körlevél került kiadásra, többek között az evsz. szabályainak alkalmazásáról, az előzetesen letartóztatottak telefonbeszélgetései ellenőrzéséről, a bűnmegelőzési ellenőrzésről, a túlszolgálati díjkeretek meghatározásáról.

IV.

A büntetés-végrehajtás 1999. évi gazdálkodási gondjainak kezelése, részvétel a 2000. évi költségvetési előirányzatok kialakításában

Kinevezésem első napjaiban szembesültem a büntetés-végrehajtás azon problémáival, amelyek az IM által felkért kincstári biztosok jelentéseiben szerepeltek. A szakértői anyagok áttanulmányozása során tudatosult bennem, hogy ez évben – részben tervezési hibák, részben alulfinanszírozottság miatt – a következő, elsősorban személyi juttatásokat érintő problémákra kell megoldást találnom. Az 1998-as évről jelentős – több tízmillió forint – többletszolgálat miatti kifizetési kötelezettség terhelte a bv.-t amellet, hogy az idej teljesítésekre sem volt meg az elegendő fedezet. Nagy terhet jelentett a költségvetésre továbbá az, hogy a főfoglalkozású dolgozók mellett jelentős létszámú részfoglalkozású és nyugdíjas alkalmazottak is tevékenykedtek. A bv. állomány

irányából nagy nyomás nehezedett rám a költségvetési fedezettel nem rendelkező üdülési hozzájárulás kifizetésére.

A fenti gondok megoldása érdekében elsőként áttekintettem vezető munkatársaimmal együtt a bv. költségvetésének aktuális állapotát és várható alakulását. Ennek eredményeként az alábbi intézkedéseket tettem: az üdülési hozzájárulás kifizetését a bv. meglévő személyi juttatások előirányzat keretén belül, átcsoportosítással biztosítottam; a főfoglalkozáson kívüli foglalkoztatásokat 49 esetben csökkentettem; a többlétszolgálatok kifizetésére a fedezetet a működési költségvetésen belüli átcsoportosítással oldottam meg. Ennek eredményeként a dologi előirányzat terhére mintegy 150 millió forint forrással bővült a személyi juttatások előirányzata.

A büntetés-végrehajtás egyéb területein jelentkező gazdálkodási nehézségek kezelésére, a folyamatos működés biztosítása érdekében kezdeményeztem a felhalmozási előirányzatok terhére, 297 millió forintnak a működési kiadások javára történő kormányhatáskörű átcsoportosítását. Ez a megoldás a bv. idei költségvetési keretein belül nyújt lehetőséget a jelentkező gondok kezelésére. Az előirányzatok átcsoportosítása még nem történt meg, várhatóan szeptember végéig erre sor kerül. Ez rendkívül fontos számunkra, mert ennek hiányában a likviditási problémánkat nem tudjuk megoldani.

Okulva az előző évek gazdálkodási, tervezési hibáiból, kiemelten kezeltem a büntetés-végrehajtás 2000. évi költségvetésének előkészítését, és a többletigények megalapozását. Parancsnoki munkámat jelentősen segítette, hogy az IM vezetése megértette gondjainkat, és vállalta érdekeink képviselőjét. Több alkalommal az IM vezetőivel együtt tárgyaltunk a Pénzügyminisztérium képviselőivel. Az egyeztető tárgyalások és a fejezet támogatásának eredményeként a 2000. évi költségvetésünk kiadási előirányzata 17,7 százalékkal, azaz 3,4 milliárd forinttal haladja meg az előző évi irányszámokat. 1999-ben a büntetés-végrehajtási feladatokra 19,3 milliárd forint áll rendelkezésre. Ez a szám 2000-ben 22,7 milliárd forintra emelkedik. Ebből költségvetési támogatás 20,96 milliárd forint, szemben az 1999. évi 17,52 milliárd forinttal. Reményeink szerint a parlamenti jóváhagyást követően ezek az előirányzatok nem csökkennek. Feszítő létszámgondjainkat is enyhíti a tervezett 356 fős létszámbővítés, bár ezen növekmény nagy része a következő évben belépő Venyige utcai előzetesház működtetéséhez szükséges.

2000. évi költségvetésünk – jelenlegi számításaink szerint – lehetőséget nyújthat a büntetés-végrehajtás személyi állománya illetményen kívüli juttatásainak (ruházati illetmény, bankszámlavezetés költségeihez való hozzájárulás, egészségügyi kiadások részbeni térítése stb.) a társ fegyveres szervek szintjére történő felfejlesztésére, javítva dolgozóink jövedelmi helyzetén. Hangulatjavító intézkedésként – amennyiben a költségvetési fedezet lehetővé teszi – az üdülési hozzájárulást a közalkalmazottak részére is kifizetni tervezzük, tekintettel arra, hogy ez évben csak a hivatásos állomány részesült ezen juttatásban, és ez feszültséget okozott a két állománycsoport között. Ehhez azonban szükséges a jelenleg hatályos IM-rendelet módosítása. Az erre vonatkozó javaslat előkészítésére intézkedtem.

A felhalmozási kiadások jövő évi tervezett többlete lehetővé teszi a mintegy 1000 főt befogadó Venyige utcai előzetesház átépítésének befejezését. Az új objektum működése 2000 második félévében megkezdődik.

Folytatódhat a Sopronkőhidai Fegyház és Börtön rekonstrukciója, valamint a szolnoki és nyíregyházi intézet férőhelybővítése. Új és kiemelt beruházásként megkezdődhet a veszprémi büntetés-végrehajtási intézet új épületének létesítése. A beruházás mielőbbi megvalósítása érdekében ez évben a HM-től a szükséges földterület kezelői jogát megvásároljuk, és megkezdjük az előkészítő munkálatokat. Költségvetési lehetőségünk függvényében Miskolcon, Pécsen és Budapesten fiatalkorúak elhelyezésére szolgáló körletek kialakítását tervezzük.

A 2000. év kiegyensúlyozottabb gazdálkodásának szervezeti feltételei kialakultak. A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának gazdasági helyettese, és az általa irányított vezetői állomány szakmai felkészültsége alapján alkalmas a feladatok végrehajtására, és a jelenlegi költségvetési gondok kezelésére.

V.

A bv. intézetek, intézmények decentralizált létszám- és bérgazdálkodása 2000. január elsejével történő bevezetésének előkészítése. A bv. gazdasági társaságok gazdálkodási tevékenysége fő céljainak módosítása. Az aktuális feladatok folyamatos végrehajtása

A bv. intézetek, intézmények büntetés-végrehajtási szakmai színvonal-emelkedését, ugyanakkor a személyzet jövedelmi viszonyai növelését is segíteni fogja a decentralizált létszám- és bérgazdálkodás bevezetése 2000. január elseji hatállyal. A bevezetés érdekében: átíratban elrendeltem a bv. intézetek, intézmények szervezési állománytáblázatának, az állománytáblázati fegyelem betartásának felülvizsgálatát. A parancsnokok jelentésekben tettek eleget a kötelezettségnek; 1999. augusztus 31-ig összeállítottunk egy olyan normarendszert, amely alkalmas az intézetek, intézmények létszámkereteinek meghatározására; 1999. szeptember 30-ig a normarendszer alapján országos parancsnoki intézkedésben meghatározom a személyi juttatások előirányzatával történő bv. intézeti, intézményi önálló gazdálkodás bevezetéséhez szükséges országos parancsnoksági, intézeti, intézményi feladatokat, felelősöket, határidőket, az intézeti, intézményi létszámkereteket; az intézkedés tartalmazni fogja az önálló gazdálkodás keretein belül azt, hogy az intézeti parancsnokok, intézményi vezetők a meghatározott tiszti, köztisztviselői, zászlósi-tiszthelyettesi, közalkalmazotti keretek alapján új szervezési állománytáblázat-javaslatot terjesszenek fel. A szervezési állománytáblázatok jóváhagyása a 2000. december 31-ig terjedő időszakra történik meg. A parancsnokok, vezetők lehetőséget kapnak arra, hogy az egyes állománycsoportok teljes létszámát ne töltsék fel, és az így felszabaduló pénzmaradványt jóváhagyásommal az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 59. § (2) és (6) bekezdései alapján jutalomként kifizethetik; a következőkben évente november 1-ig rendszeresen felülvizsgálatom az előző időszakra jóváhagyott szervezési állománytáblázatokat, illetve azokat újólag, vagy a módosított táblázatokat jóváhagyom; az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 14. § (5) bekezdés b) pontja alapján a bv. intézetekkel, intézményekkel (mint részben önállóan gazdálkodó költségvetési szervekkel) a Bv. Országos Parancsnokság (mint önállóan gazdálkodó költségvetési szerv) 1999. október 29-ig együttműködési megállapodásokat köt; 1999. november elsejéig elkészítjük a személyi juttatások és a létszám előirányzatokkal tör-

tendő, bv. intézeti, intézményi önálló gazdálkodás bevezetéséhez, illetve előzetes kísérleti kipróbálásához, a rendszer működtetését végző személyek oktatásához szükséges informatikai rendszertervet, illetve szoftvert. Ugyanerre a határidőre kiépítettük a rendszerbe való betekintésre, ellenőrzésre alkalmas informatikai végpontokat az IM politikai államtitkári, közigazgatási államtitkári, ellenőrzési főosztályvezetői, felügyeleti főosztályvezetői, pénzügyi és gazdasági főosztályvezetői irodákba, a bv. országos parancsnok gazdasági helyettese, a Bv. Országos Parancsnokság Pénzügyi és Gazdasági Főosztály irodáiba. A bv. intézetekben, intézményekben a gazdasági belső szervezeti egységek kezelik majd a rendszert.

A decentralizált létszám- és bér gazdálkodás bevezetése keretében végrehajtjuk az intézetek, intézmények, gazdasági társaságok átszervezését is. Mindezek során megoldjuk a Központi Ellátó Intézet jelenleg túlzottan magas létszámának jelentős csökkentését, a kevésbé kihasznált és nélkülözhető objektumaink (a Bv. Továbbképzési és Konferenciaközpont, Pilisszentkereszt, a Paulay Ede utcai garázs, a Nagysándor utcai épület) elidegenítését, a Venyige utcai új alegység szervezetének kialakítását, valamint a nyugállományba vonulás, betegség vagy egyéb okok miatti intézeti, intézményi vezetői személyi változtatásokat is.

A büntetés-végrehajtás 12 gazdasági társasága gazdálkodási tevékenységével összefüggésben új igényt fogalmaztam meg. Lényege, hogy a gazdasági társaságok nyereségükkel törekedjenek a részükre folyósított költségvetési támogatás összege minél jobban történő megközelítésére. Erre azért volt szükség, mert a 12 gazdasági társaság közül ezen új igénynek csak két gazdasági társaság (az IPOLY Cipőgyár Termelő és Szolgáltató Kft., a pálhalmi AGROSPECIÁL Mezőgazdasági Termelő, Értékesítő és Szolgáltató Kft.) felel meg. Az új irányelveknek megfelelő premizálási rendszert bevezető határozatom tervezetét kidolgoztattam. A határozat koordinációja az ügyvezető igazgatókkal folyamatban van. A gazdasági társaságok egységes könyvvizsgálói rendszerének tartalmi és formai szempontjait kidolgoztatom, és rendszeres ellenőrzést végeztetek a Gazdasági Társaságok Koordinációs Önálló Osztályával. Megkezdtük azon – évek óta tisztázatlan – kérdéskomplexum rendezését, hogy a gazdasági társaságokhoz vezényelt 574 fő hivatásos állományú személy státusa terhelje-e vagy sem a bv. státuskeretét, és ezen személyek utánpótlási, kiképzési, ruházati stb. költségeit milyen arányban viselje a bv. költségvetése, illetve a gazdasági társaságok.

Jelenleg több gazdasági társaság gazdálkodásában jelentős gondok tapasztalhatók (például Alföldi Bútorgyártó Kft., ABRÁND Ágynemű- és Fehérneműgyártó és Forgalmazó Kft., Állampusztai Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft.). Ezért nagy figyelmet fordítunk a reorganizációs folyamatokra, a termékstruktúra-váltásokra, a jobb marketingmunkára, a gazdasági társaságok jobb együttműködésére, a gazdasági társaságok bv. intézetek ellátásába történő fokozottabb bevonására. Személyes feladatomban is tekintem, hogy textilprofilú gazdasági társaságaink hosszú távon vegyenek részt a fegyveres erők, rendvédelmi szervek egyenruházati ellátásában, faipari társaságaink a Magyar Honvédség közeljövőben induló bútorzati fejlesztésében.

A kinevezésem óta eltelt időszakban folyamatosan végeztem az egyéb aktuális feladatokat. Ezek közül a következőket ítélem a legfontosabbaknak. Az időközben aktuálissá vált vezetői kinevezéseket végrehajtottam (például Csépai József bv. ezredes kine-

vezése a Nagyfai Országos Bv. Intézet parancsnoki beosztásába, dr. Antal Albert kinevezése az IMEI főigazgató főorvosi beosztásába, Fenyves Ernő kinevezése az Alföldi Bútorgyártó Kft. ügyvezető igazgatójának). A kinevezett vezetőket személyesen mutattam be az érintett szervezetekben. Folyamatosan figyelemmel kísértük a fogvatartotti létszámot és a fogvatartottakkal kapcsolatos feladatok végrehajtásának alakulását. Az eltelt időszakban 8 százalékkal nőtt a fogvatartotti létszám, ezen belül jelentősen (22 százalékkal) az előzetesen letartóztatottak száma. A börtönfokozatúak száma nőtt, az elsőbűntényeseké csökkent. Több mint 200 fő tölt életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetést. A fogvatartottak 45 százaléka 30 éven aluli; a szigorító intézkedések eredményeként jelentős csökkenés következett be az ideiglenes intézetelhagyás vonatkozásában. Ez év első felében az evsz.-engedélyezések száma az előző év első félévéhez viszonyítva 586-ról 423-ra csökkent, ez év első félévében 124 korábban engedélyezett evsz.-alkalmazás lett megszüntetve. Az előző év első félévéhez viszonyítva 368-ról ez év első félévében 195-re csökkent az engedélyezett büntetés-félbeszakítások száma. A rövid időtartamú eltávozások száma 2296-ról 1449-re, a kimaradások száma 319-ről 144-re csökkent. Pozitív gyakorlatot tükröz az, hogy a csökkenő tendencia nem érvényesült a fogvatartottak kegyeleti joggyakorlása terén; a rendkívüli események megelőzésére külön figyelmet fordítottunk. A fogvatartotti körben elkövetett, bűncselekménynek minősülő rendkívüli események száma 1999. január 1-jétől május 16-ig terjedő időszakhoz viszonyítva 1999. május 17-től augusztus 31-ig kismértékben (10 százalékkal) csökkent. A foglyszökések száma ugyanakkor az előző időszakhoz viszonyítva (4), a második időszakban (6) növekedett. A foglyszökések döntő része a mezőgazdasági intézetekből, munkáltatás során következett be. A szökevények elfogása – rendőrségi együttműködéssel – rövid időn belül megtörtént. Az eseményeket részletesen kivizsgáltam, a felelőség megállapítása minden esetben megtörtént. A megelőző intézkedések kiadása mellett az érintett intézetparancsnokok személyes eligazítására is sor került.

A fogvatartottak egymás sérelmére elkövetett agressziós cselekményeinek (természet elleni erőszakos fajtalanlás, súlyos testi sértés) száma az utóbbi időszakban csökkent (31-ről 21-re). Ugyanakkor nőtt a kábítószerrel való visszaélések száma (4-ről 5-re, de a 4 eset három intézetben, az 5 eset 5 intézetben vált ismertté). Nőtt a kényszerítések száma is, nagymértékben (2-ről 9-re). A hivatalos személy elleni erőszakos esetek száma szinte azonos a két időszakban (10, 11).

A rendkívüli események értékelése során megállapítható volt, hogy a fogvatartotti zsúfoltság nagymértékben közzeható tényező az elkövetéseknél.

A nemzetközi kapcsolatok fenntartása fontos szempont volt számomra. Kinevezésem óta négy delegációt (két bajor, holland, dán) fogadtam. Az országos parancsnokságról 12 kiutazás történt (Hollandia, Kanada, Szlovákia, Románia, Lengyelország, Írország, Svájc). Ezen utazások nagy része kinevezésem előtti kötelezettségen alapult.

A nemzetközi kapcsolatok terén ugyanakkor jelentős számban korlátoztam a kiutazásokat (különösen a vezetői kiutazásokat), és változtattam a korábban tervezett kiutazó csoportok összetételén is. Elrendeltem az útjelentések határidős elkészítését, a tapasztalatok rendszerezését, közzétételét.

A sajtó és kommunikációs tevékenység terén szövívői munkakört létesítettem. A szövívő egyben ellátja a Sajtó és Kommunikációs Önálló Osztály vezetői feladatait is.

Megváltoztattuk a BörtönÚjság tartalmi és formai jegyeit. Ennek oka egyrészt az volt, hogy a BörtönÚjság évi 200 ezer példányából mintegy 140 ezer példány felesleges, eladhatatlan volt.* Ezért a nyilvános terjesztést úgy módosítottuk, hogy csak azon külső személyek számára küldjük meg a lapot, akik előfizetik. A hetilapot a Szikra Nyomda helyett a váci bv. kft. nyomdájában készítetjük. Tartalmában csak a fogvatartotti állománynak fog szólni, több közéleti hírrel. Formájában is változni fog a lap, szerényebb kivitelű, de jelentősen olcsóbb költségű lesz. A bv. személyzet részére Hírlevél címmel külön belső terjesztésű kiadványt indítunk, amely elsősorban a bv. szervezet aktuális kérdéseiről, változásairól fog szólni. A Börtönügyi Szemle tartalma, formája változatlan marad.

VI.

Összegzés, javaslatok

Összegezve a kinevezésem óta eltelt időszak munkavégzési tapasztalatait, megíté-
lésem szerint sikerült végrehajtani a tárgyidőszakra kitűzött célokat. A célok meghatá-
rozása, a feladatok megvalósítása során mindvégig érzékeltem az IM vezetőinek folya-
matos segítségét. Ezúton is megköszönöm mindazon támogatást, iránymutatást, igény-
támasztást, amelyet az IM vezetőitől, munkatársaiktól ez ideig is kaptam.

Javaslataim további országos parancsnoki tevékenységem vonatkozásában az alábbiak.

1. A bv. szervezet jó értelemben vett nyitottságának növelése érdekében javasolom,
hogy létrehozassak egy civil tanácsadó testületet. A testület 8 főből (jogász-ügyvéd,
pénzügyi szakember, építész, kereskedelmi, mezőgazdasági, fémipari, textilipari, mé-
diaszakember) állna. A szaktekintélyekből álló tanácsadó testület a külső szakember
nézőpontjából adna tanácsokat a büntetés-végrehajtás működése szempontjából leg-
fontosabb kérdésekben. Javaslatom elfogadása esetén írásban külön javaslatot teszek a
testület tagjainak személyére, a tanácsadó testület működésére.

2. Kerüljön kidolgozásra 2000 első negyedévében a büntetés-végrehajtás fejlesztési
konceptiója. A konceptió a bv. fejlesztésének legfontosabb területeit (utánpótlás- okta-
tás, a bv. személyzet szociális helyzete, jogalkotás, jogalkalmazás, építészeti, biztonság-
technika, fegyver, ruházat, gépjármű, szolgálati állatok alkalmazása stb.) fogja át annak
érdekében, hogy tervszerűen történhessenek a bv. működését meghatározó fejlesztések.

3. A bv. jelenlegi együttműködési rendszere kerüljön felülvizsgálatra. A rendőrség-
gel, a Nemzetbiztonsági Hivatallal, a BM Megelőzési Szolgálatlal, a Tűzoltósággal és
a Polgári Védelemmel, az OIT-tal tekintsük át a jelenlegi együttműködés kérdéseit, és
együttműködési megállapodásokban rögzítsük a kölcsönös előnyökön, a szolgálati ér-
deken, az egyenjogúságon alapuló közös tevékenységünket.

4. Az 1999. évi büntetés-végrehajtási összetevékenység értékelése során külön szempont
legyen az országos parancsnoki, és az országos parancsnoksági tevékenység minősítése.

5. A Bv. Országos Parancsnokság 2000. első félévi munkatervébe kerüljenek be
mindazon feladatok, amelyeket úgy a távlati fejlesztés, mint az aktuális helyzet meg-
követel.

Bökönyi István

*Ezek természetesen csak az utcai árusításra vonatkozó adatok. (A szerkesztő)